

Naturskyddsföreningen
Gotlands län

Miljödomstolen
Nacka tingsrätt

Överklagan av beslut dnr 551-4006-09 gällande tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft, Sproge Mästermyr 1:6 m fl i Gotlands kommun.

Dnr 551-4006-09

Naturskyddsföreningen Gotland anser att placeringen i alla planerade etapper (1-3), varav detta tillstånd avser etapp 1, innebär påtagligt negativa ingrepp i naturmiljön, eftersom hela Mästermyr är ett viktigt område för många tiotusentals sträckande fåglar. Tiotusentals vitkindade gäss kommer varje år från arktiska områden och när de passerar Gotland går de ner på åkermarken på Mästermyr när de ser att det finns föda (nytröskade sädesfält). Så många rastande gäss är ovanligt på sådan mark och detta förhållande måste på ett adekvat sätt tas med i bedömningen. Sannolikt är detta en "fågeltradition" från tiden före utdikning i början av 1900-talet, då myren var ett viktigt våtmarksområde för fåglar. När det finns föda i form av spillsäd och annat på åkrarna uppehåller sig gäss och andra arter där under dygnets ljusa timmar. I skymningen flyger de lågt över skogen mot kusten i väster där de övernattar. På morgonen flyger de tillbaka till åkrarna. De stannar så länge det finns föda. Åkermarkerna är också viktiga för andra gäss, svanar och tranor m.fl arter.

Naturskyddsföreningen noterar också med förvåning att Länsstyrelsen inte på ett tillfredställande sätt tagit hänsyn till, och beaktat skyddsintresset av de kungsörnar och havsörnar som uppehåller sig på Mästermyr och som häckar i närområdet. Länsstyrelsens inställning till skydd av örnar följer ett mönster från flera tidigare beslut där man godkänt vindkraftsetablering i örnområden med motivering att: *"Anläggandet av vindkraftparken kommer därför säkerligen att förstöra just dessa kungsörnars fortplantningsområde. Men även om så skulle ske, kommer detta knappast att leda till mer än marginell negativ påverkan på den totala gotländska kungsörnspopulationen, som för närvarande uppgår till ca 50 häckande par enligt Länsstyrelsens årliga inventering."* (Lst dnr 521-6632-08 yttrande till Miljödepartementet). Miljöprövningsdelegationen (länsstyrelsen) påtalar i detta ärende den stora risken att örnar och andra rovfåglar kommer att skadas eller dödas av vindkraftverk i det aktuella området, men att det ändå inte spelar någon roll var kraftverken placeras eftersom det finns örnar över hela ön. Förutom att Länsstyrelsens hållningssätt leder till att örnrevir efter örnrevir spolieras är talet om 50 par tilltaget i överkant, möjligen för att legitimera Länsstyrelsens naturvårdsfientliga linje. Under 2010 påbörjade endast 26 kungsörnar häckningen, enligt Länsstyrelsens redovisning i annat sammanhang, och av dessa lyckades endast 11 par. Dessa siffror ger ett helt annat besked om kungsörnens situation och skyddsbehov än vad Länsstyrelsen ger sken av. Naturskyddsföreningen menar att Gotland har ett stort nationellt ansvar för vården av kungsörn just på grund av att det finns landets tätaste förekomst av kungsörn här på ön. Vi menar att det åligger Länsstyrelsen att beakta skyddsintresset för kungsörnar och havsörnar och att i beslutsprocesser medverka till att begränsa skador så långt det går. Om det förhåller sig som Länsstyrelsen menar, att det blir skador på örn över hela ön, så måste Länsstyrelsen inta en mer restriktiv inställning till utbyggnaden av vindkraft på Gotland. Länsstyrelsen måste i detta avseende förstärka sin kompetens. Naturskyddsföreningen menar dock att det på Gotland finns områden med olika grad av risk

för konflikter mellan örnar och vindkraft. Störst risk för konflikter finns i kustområden ca 10 km från kusten. Det finns goda möjligheter att begränsa vindkraftverkens skador på örnar genom att inte placera vindkraftverken inom kustzonen. Naturskyddsföreningen har sammanställt en vindkraftspolicy för att underlätta planeringen av vindkraftsutbyggnaden på ön. Vi efterlyser fler alternativa lokaliseringar, även på Gotland, vilket inte finns med i företagens MKB.

Enligt de nya vattendirektiven är det i samhällets intresse att olika vattendammar anläggs på Mästermyr. Detta är oförenligt med en vindkraftsutbyggnad där, eftersom vattendammar kommer att dra till sig ännu fler fåglar, vilket ökar riskerna för kollisioner mellan fåglar och vindkraftverkens rotorblad.

Vi har tidigare svarat på en remiss men länsstyrelsen har inte delgivit oss svar och kommentarer på våra synpunkter och yttranden från Vattenfall.

Naturskyddsföreningen yrkar på avslag på länsstyrelsens beslut att tillåta vindkraftsutbyggnad på Mästermyr av följande skäl:

- Området är viktigt för rastande och sträckande gäss, sångsvanar, tranor, vadare och fladdermöss samt uppehållsplatser för havsörn, kungsörn, röd glada, tornuggla, kornknarr, både höst och vår. Under höstarna 2008 och 2010 räknades mellan 20 000 och 30 000 vitkindade gäss på åkrar inom Mästermyrområdet (dvs etapp 1-3). En viss del av dessa fåglar befann sig inom området för etapp 1. Även om de största mängderna rastande fåglar oftast befinner sig inom område etapp 2-3 så är etapp 1-området speciellt känsligt för vindkraftetablering på grund av att det ligger i flygstråket. När fåglarna lyfter från etapp 2-3 och flyger iväg mot havet passerar de på låg höjd över etapp 1-området. Riskerna för kollision med rotorbladen är påtagliga, eftersom fåglarna flyger på låg höjd. Därför kan andra undersökningar, från andra områden där fåglar flyger högre, inte användas som argument att skador är försumbara här.
- Ett antal örnar uppehåller sig året runt inom området. Några häckar i skogar i närområdet. Örnarna är särskilt utsatta vid väderförhållanden med dålig sikt och då de jagar rastande gäss. Det är stor risk att örnar och andra rovfåglar skadas eller dödas av vindkraftverken och även att de störs från verken, servicearbeten etc.
- Verken riskerar att påtagligt skada flyttande fladdermöss som följer kanalen.
- Verkens placering ligger olämpligt med hänsyn till framtida dammbyggen enligt vattendirektivet och eventuella planer att återställa delar av området till våtmark.

Om Naturskyddsföreningens avslagsyrkanden enligt ovan avslås yrkar Naturskyddsföreningen att följande villkor föreskrivs:

- Placeringen ska vara minst 2 km från örnbö (enligt tidigare domar i liknande ärenden). Ett antal örnar uppehåller sig året runt inom hela Mästermyrområdet. Några häckar i skogar i närområdet. Enligt domstolsbeslut för andra områden måste vindkraftsverkens avstånd till örnbö vara 2 km. Detta får länsstyrelsen inte nonchalera. Att Gotland har en relativt tät stam kungsörnar och en växande stam med havsörnar gör att man bör ta ett större nationellt ansvar.
- Inget verk ska placeras närmare kanalen än 500 meter för att inte riskera konflikter med sträckande fladdermöss som följer kanalen.

- Två av verken är placerade mycket nära Bosarve naturskog, ett nybildat naturreservat, vars syfte förutom naturskydd också är upplevelse för besökare. Verken bör flyttas minst 1000 meter från reservatsgränsen.
- Placeringen ska inte ligga så nära allmänna vägar, (följ riskzonsbedömningen). Enligt Elforsk Rapport 04:13 är det rekommenderade minsta riskavståndet tre gånger tornhöjden (lossnande rotorblad, isbildning mm). Det betyder 240m - 350 m, beroende på vilken tornhöjd man väljer. Enligt bifogad karta uppfyller inte företaget detta när det gäller allmän väg.
- Det måste finnas bindande föreskrifter att odlingar i närheten av kraftverken ska vara vall (inte morötter eller säd eller sådant som lockar rastande fåglar). Relevant avstånd skall utredas.
- Det måste finnas bindande föreskrifter att vindkraftsverken skall hållas avstängda under tider med flyttfågelsträck på Mästermyr.
- Företaget ska åläggas att ha ett kontrollprogram som ska följa upp och kontrollera vad som händer med fågellivet och fladdermöss. Dessa bör starta minst tre år före anläggandet och pågå minst tre år efter att anläggningsarbetena avslutats.

Naturskyddsföreningen motsätter sig verkställighet.

Tillägg:

Naturskyddsföreningen Gotland är delägare i naturreservatet Bosarve.

Naturskyddsföreningen har tidigare lämnat synpunkter- bifogas.

2011-01-18

För Naturskyddsföreningen Gotland

Camilla Djurberg
Vice ordförande